

Praha 10. ledna 2018

Tisková zpráva:

Pohřešovaný vzácný tisk se vrací do Židovského muzea v Praze

Židovské muzeum v Praze a newyorská aukční síň Kestenbaum & Company oznamují, že jejich společné úsilí vedlo k úspěšné restituci vzácného tisku ze 16. století, jenž v minulosti zmizel z knižní sbírky Židovského muzea v Praze.

Téměř 500 let stará vzácná kniha se vrátí do České republiky 16. ledna 2018, kdy ji řediteli Židovského muzea v Praze Leo Pavlátovi předá Daniel E. Kestenbaum, ředitel americké aukční síně Kestenbaum & Company, jež se zaměřuje na prodej západních i orientálních tisků a rukopisů.

Oddělení pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea v Praze
Praha 1, Maiselova 15, 3. patro
16. ledna 2018 od 15 hod.

Akt restituce podpořily Conference on Jewish Material Claims Against Germany (Claims Conference) a World Jewish Restitution Organization (WJRO). Ředitel Claims Conference Wesley A. Fisher se předání knihy osobně zúčastní. Fisher označil restituce judaik zcizených za holocaustu za prioritu pro Claims Conference i WJRO: „Předměty zcizené institucím, jež existovaly již před 2. světovou válkou a vzápětí po holocaustu, což je i případ Židovského muzea v Praze a Židovské obce v Praze, by jim měly být navraceny. Jinou kapitolu tvoří předměty zcizené obcím a organizacím, které po holocaustu přestaly existovat – tedy majetek bez zákonných dědiců, jenž spravovala organizace Jewish Cultural Reconstruction [*pozn. red.: Židovská kulturní obnova, více [### **Popis vzácného tisku**](http://wikipedia.org/wiki/Jewish_Cultural_Reconstruction,_Inc.]. Jejich osud je otázkou diskuze. Navrácení [zmizelého tisku] Židovskému muzeu v Praze je chvályhodným počinem na straně jak p. Kestenbauma tak konsignanta knihy.“</i></p></div><div data-bbox=)*

BALMES, ABRAHAM DE: Mikne Avram - Peculium Abrae. Benátky: Daniel Bomberg, 1523. První vydání. (signatura ŽMP 2.634)

Abraham ben Meir de Balmes (ca. 1460–1523) byl italsko-židovský lékař, gramatik, filozof a překladatel původem z jihoitalského Lecce. Ke konci svého života byl osobním lékařem benátského kardinála Domenica Grimaniho. De Balmes přeložil z hebrejštiny do latiny početná filozofická a astronomická díla a jeho věhlas mu získal početné křesťanské žáky a následovníky. De Balmesův svazek o hebrejské gramatice, v němž se pokusil o filozofický rozbor stavby hebrejského jazyka, je jedním z prvních děl, jež pojednává větnou skladbu jako samostatné gramatické odvětví. Knihu vydal roku 1523 v dvojazyčné verzi v hebrejštině a latině pod názvem *Mikne Avram – Peculium Abrae* známý benátský nakladatel Daniel Bomberg.

Provenience

- Kniha byla původně majetkem knihovny pražské židovské obce, což dokládá signatura knihovny a vlastnické razítko jak na titulní straně, tak na předsádce tisku.
- Ze'ev Ben-Haim, další vlastník knihy (jeho ex libris a podpis jsou na předsádce tisku), se narodil roku 1907 v haličské Mościsce, jež v té době patřila pod Rakousko-Uhersko. Roku 1933 absolvoval židovský teologický seminář v Břeclavi a téhož roku emigroval do Palestiny. V Izraeli prožil úspěšnou akademickou kariéru coby profesor jeruzalémské Hebrejské univerzity a prezident Akademie hebrejského jazyka. Obdržel izraelskou státní cenu a Rothschildovu cenu za židovská studia. Není známo, zda prof. Ben-Haim přivezl vzácný tisk s sebou do Palestiny již roku 1933, nebo jej zakoupil později.
- Po smrti prof. Ben-Haima roku 2013 knihu zakoupil mladší izraelský badatel, jenž si přeje zůstat v anonymitě. Ten následně knihu nabídl k prodeji přes aukční síň Kestenbaum & Company.
- Kestenbaum & Company knihu zařadila do aukčního programu na 16. března 2017 jako položku č. 60. Židovské muzeum v Praze zachytilo informaci o aukci a knihu identifikovalo jako majetek předválečné pražské židovské komunity, jenž po událostech 2. sv. války spravuje.
- Aukční síň Kestenbaum & Company na žádost Židovského muzea v Praze knihu stáhla z aukce a s jejím současným izraelským vlastníkem dojednala restituci tisku.

Identifikace knihy coby majetku Židovského muzea v Praze

Knihovnické muzeum zachytilo informaci o prodeji tisku v online katalogu aukční síně Kestenbaum & Company během běžné kontroly před aukcí. Položka 60 byla následně identifikována jako chybějící tisk z původního fondu knihovny pražské židovské obce, nynějšího historického fondu knihovny Židovského muzea v Praze. Indicie na fotografiích nabízeného tisku v aukčním katalogu – německé razítko knihovny pražské židovské obce (Prager Israelitische Cultus-gemeinde Bibliothek) a původní signatura 2.634 – byly posléze ověřeny v dochovaných katalozích od předválečného knihovníka Tobiase Jakobovitse.

Dohoda o restituci vzácného tisku

Židovské muzeum v Praze okamžitě kontaktovalo aukční síň Kestenbaum & Company s urgentní žádostí o stažení předmětu z aukce a jeho navrácení muzeu. Ředitel aukční síně Daniel E. Kestenbaum žádosti obratem vyhověl, předmět z aukce stáhl a následně dospěl k dohodě s držitelem tisku o jeho navrácení do Židovského muzea v Praze. Muzeum velice oceňuje vstřícnost aukční síně Kestenbaum, s níž přistoupila k žádosti o stažení tisku z prodeje a jeho vrácení.

Odcizené židovské kulturní dědictví

Vzhledem k historickým okolnostem vzniku sbírky pražského Židovského muzea, do něž byl v letech 1942-45 svezen v podstatě veškerý movitý kulturní majetek židovských obcí, spolků a dalších korporací z území tehdejšího Protektorátu Čechy a Morava, je pravděpodobnost, že judaika bohemikálního původu objevující se na současném trhu s uměleckými předměty jsou pohřešovanými předměty, jejichž jediným právoplatným vlastníkem je ve skutečnosti Federace židovských obcí v České republice coby jediný právní nástupce veškerých zaniklých židovských obcí na území dnešní České republiky, potažmo Židovské muzeum v Praze. Kdokoli, kdo vlastní česká či moravská judaika, nebo uvažuje o jejich koupi či přijetí darem nebo odkazem, by proto měl být velice obezřetný a ujistit se všemi možnými prostředky, že předmět není pohřešovanou ztrátou z proslulé pražské sbírky. Židovské muzeum v Praze je připraveno bezplatně ověřit provenienci jakéhokoli judaika pocházejícího z Čech a Moravy a zbavit tak současné držitele či potenciální kupce zbytečných obav a rizik.

Fotografie ke stažení:

https://drive.google.com/open?id=10sNyqbcTFmn_6pJL-RXjVY4tEFBIOGdz

Kontakty pro média:

O Židovském muzeu v Praze obecně:

Kateřina Honskusová
Vedoucí odboru rozvoje a vztahů s veřejností
Židovské muzeum v Praze
U Staré školy 1
110 00 Praha 1, Czech Republic
T +420 222 749 281
pr@jewishmuseum.cz
www.jewishmuseum.cz

O vzácných tiscích:

Silvia Singerová
Kurátorka vzácných tisků
Knihovna
Židovské muzeum v Praze
T: +420 222 749 218
silvia.singerova@jewishmuseum.cz

O restitucích židovského kulturního dědictví:

Michaela Sidenberg
Kurátorka sbírky vizuálního umění
Židovské muzeum v Praze
T: +420 222 749 267
michaela.sidenberg@jewishmuseum.cz

Dr. Wesley A. Fisher
Director of Research
Conference on Jewish Material Claims
Against Germany, Inc.
Head of Claims Conference-WJRO Looted Art
and Cultural Property Initiative
1359 Broadway, Suite 2000
New York, NY 10018
T: +1 646-536-9105 office
T: +1 212-481-9607 fax
T: +1 215-880-8517 mobile
wesley.fisher@claimscon.org

O restituci tisku *Mikne Avram - Peculium Abrae*:

Daniel E. Kestenbaum
Director
Kestenbaum & Company
Auctioneers of Rare Books, Manuscripts &
Fine Art
242 West 30th Street
New York, NY 10001, USA
T: +1 212 366-1197
kestenbooks@gmail.com